

**MILLIY QADRIYATLAR VA AN'ANALAR ASOSIDA ETNOTURIZMNI
RIVOJLANTIRISH**

Abdurasulov Islombek Olimjon o`g`li
Renessans ta`lim universiteti talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekiston hududidagi boy milliy qadriyatlar, urf-odatlar va an'analar negizida etnoturizmni rivojlantirishning nazariy va amaliy asoslari yoritiladi. Milliy madaniyat, xalq og'zaki ijodi, hunarmandchilik, milliy taomlar va marosimlarning turizm sohasidagi o'rni tahlil qilinadi. Shuningdek, etnoturizmning iqtisodiy, ma'naviy va madaniy ahamiyati, uni rivojlantirish yo'nalishlari, xorijiy tajriba hamda O'zbekiston uchun istiqbolli imkoniyatlar ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: etnoturizm, milliy qadriyatlar, an'analar, madaniy meros, turizm industriyasi, xalq hunarmandchiligi, milliy libos, urf-odat, milliy brend, turistik resurslar.

Аннотация: в данной статье освещаются теоретические и практические основы развития этнотуризма на основе богатых национальных ценностей, обычаев и традиций на территории Узбекистана. Анализируется роль национальной культуры, устного народного творчества, ремесел, национальной кухни и обрядов в сфере туризма. Также будут рассмотрены экономическое, духовное и культурное значение этнотуризма, направления его развития, зарубежный опыт и перспективные возможности для Узбекистана.

Ключевые слова: этнотуризм, национальные ценности, традиции, культурное наследие, индустрия туризма, народные промыслы, национальная одежда, традиции, национальный бренд, туристические ресурсы.

Kirish

Globalashuv jarayonlari kuchayib borayotgan hozirgi davrda har bir xalqning milliy o'ziga xosligi, urf-odatlari va qadriyatlari insoniyat madaniy xilma-xilligini saqlab qolishda beqiyos ahamiyatga ega. Ayniqsa, turizmning yangi shakllaridan biri - etnoturizm - milliy madaniyatni asrash, rivojlantirish va dunyoga tanitishda muhim vositaga aylanib bormoqda. Etnoturizm - bu faqatgina sayohat emas, balki xalqning tarixiy xotirasi, turmush tarzi, tili, diniy va estetik qadriyatlarini anglash, ularni boshqalar bilan baham ko'rish jarayonidir. O'zbekiston o'zining ko'p asrlik tarixiy-madaniy merosi, xilma-xil etnik guruhlar, boy xalq og'zaki ijodi va mehmondo'stligi bilan etnoturizmni rivojlantirish uchun keng imkoniyatlarga ega.

Prezident Sh.M. Mirziyoyev ta'kidlaganidek: "Turizm - iqtisodiy soha bo'lishi bilan birga, millatning madaniy qiyofasini, qadriyatlarini targ'ib qiluvchi eng samarali vositadir." Shu bois so'nggi yillarda mamlakatimizda turizmning yangi yo'nalishlarini, jumladan, etnoturizmni rivojlantirish davlat siyosati darajasiga ko'tarildi.

ASOSIY QISM.

"Etnoturizm" atamasi "etnos" va "turizm" so'zlaridan tarkib topgan bo'lib, u muayyan xalqning etnik-madaniy xususiyatlarini, urf-odatlari, turmush tarzini, milliy libos va taomlarini o'rganish va tajriba qilishga qaratilgan sayohat turini bildiradi. Etnoturizmning

asosiy maqsadi - sayyohlarga mahalliy xalqning qadimiy madaniyati bilan bevosita tanishish imkonini yaratishdir. Bu turdagi sayohatlar odatda qishloq joylarida, tarixiy maskanlarda, milliy hunarmandchilik markazlarida amalga oshiriladi. Etnoturizm nafaqat iqtisodiy foyda keltiruvchi tarmoq, balki madaniy muloqot vositasi sifatida ham muhimdir. U xalqlar o'rtasida bag'rikenglik, o'zaro hurmat va madaniy almashinuvni kuchaytiradi. Shu nuqtai nazardan, etnoturizm madaniyatlararo integratsiya va tinchlikni mustahkamllovchi global qadriyatga aylanmoqda. Etnoturizmning falsafiy mohiyati - milliy madaniyatni asrab-avaylash va uni zamonaviy jamiyatga uyg'unlashtirishdadir. Bu jarayonda qadimiy an'analar bilan zamonaviy turistik xizmatlar uyg'unlashadi.

O'zbek xalqining madaniy merosi, xalq og'zaki ijodi, milliy liboslar, marosimlar, mehmondo'stlik, pazandachilik, me'morchilik san'ati etnoturizmning asosiy yo'nalishlarini tashkil etadi. Masalan, Navro'z bayrami, to'y marosimlari, so'z ustalari, milliy raqslar, do'ppi tikish, atlas to'qish, naqqoshlik, kulolchilik - bularning barchasi xorijiy sayyohlarni o'ziga jalb etadigan milliy qadriyatlardir.

O'zbekiston hududida etnoturizmni rivojlantirish uchun qulay bo'lgan ko'plab hududlar mavjud: Buxoro - milliy madaniyat, me'morchilik, zardo'zlik markazi; Xiva - qadimiy shahar madaniyati va an'anaviy me'morchilik yodgorliklari; Samarqand - xalq hunarmandchiligi, milliy taomlar va diniy marosimlar markazi; Farg'ona vodiysi - atlas, adras, kulolchilik, ipakchilik markazi; Qashqadaryo va Surxondaryo - o'zbek, tojik, qozoq, turkman urf-odatlarini uyg'unlashgan etnik mozaika. Bu hududlarda etnoturistik yo'nalishlarni shakllantirish mahalliy aholining daromadini oshirish, qadriyatlarni saqlash va yoshlar bandligini ta'minlashga xizmat qiladi.

Har bir xalqning turmush tarzida marosimlar alohida o'rin tutadi. O'zbek xalqidagi "Beshik to'yi", "Sunnat to'yi", "Nikoh marosimi", "Xashar" kabi udumlar xalqning jamoaviy birdamligini ifoda etadi. Ushbu marosimlarni sayyohlar uchun tomosha shaklida namoyish etish - madaniy turizmning jozibasini oshiradi. Shuningdek, milliy taomlar festivali, liboslar haftaligi, xalq amaliy san'ati yarmarkalari kabi tadbirlar etnoturizmni rivojlantirishda katta rol o'ynaydi. O'zbekistonda so'nggi yillarda turizmni rivojlantirish bo'yicha keng qamrovli islohotlar amalga oshirildi. "Turizm to'g'risida"gi Qonun, "2022-2026 yillarda O'zbekiston Respublikasida turizmni rivojlantirish konsepsiyasi", shuningdek, "Yangi O'zbekiston - yangi sayyohlik manzili" dasturlari etnoturizmni ham o'z ichiga oladi. Bu siyosatning asosiy yo'nalishlari quyidagilardir: mahalliy qadriyatlarni asrab-avaylash; hunarmandchilik markazlarini qo'llab-quvvatlash; milliy festivallarni xalqaro miqyosda o'tkazish; etnoturistik infratuzilmani rivojlantirish.

Hindiston, Xitoy, Yaponiya, Turkiya, Gruziya va Qozog'iston tajribasi shuni ko'rsatadiki, etnoturizmni rivojlantirishda madaniy marketing, brending, raqamli reklama va mahalliy jamoalarni jalb etish muhim o'rin tutadi. O'zbekiston uchun bu tajribalarni o'zlashtirish, ayniqsa, milliy brendlar yaratish, virtual turizm platformalarini ishga tushirish, xalq festivallarini xalqaro darajaga olib chiqish yo'nalishlarida muhim ahamiyatga ega. Etnoturizmni rivojlantirishda quyidagi muammolar mavjud: infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi; marketing va reklama tizimining sustligi; mahalliy aholining turizm madaniyatiga to'liq tayyor emasligi; xorijiy sayyohlar uchun logistika va til to'siqlari. Ularni hal

etish uchun davlat, xususiy sektor va jamoatchilik hamkorligida kompleks dasturlar amalga oshirilishi zarur.

XULOSA

Milliy qadriyatlar va an'analar asosida etnoturizmni rivojlantirish nafaqat iqtisodiy foyda keltiradi, balki xalqning madaniy merosini asrab-avaylash, yoshlar ongida milliy iftixor tuyg'usini mustahkamlash, O'zbekistonning jahon maydonidagi ijobiy imijini kuchaytirish uchun ham xizmat qiladi. Etnoturizmni yanada rivojlantirish uchun: har bir viloyatning o'ziga xos etnoturistik xaritasini ishlab chiqish; xalqaro madaniy almashinuv dasturlarini yo'lga qo'yish; milliy festivallarni brend sifatida targ'ib etish; zamonaviy raqamli reklama texnologiyalaridan foydalanish muhimdir. Shu tariqa, O'zbekiston etnoturizm sohasida Markaziy Osiyoning yetakchi mamlakatlaridan biriga aylanish salohiyatiga egadir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. - T: O'zbekiston, 2022.
2. O'zbekiston Respublikasining "Turizm to'g'risida"gi Qonuni. - Toshkent, 2019.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2022-2026 yillarda turizmni rivojlantirish konsepsiyasi to'g'risida"gi Qarori.
4. Karimov A. Etnoturizm asoslari. - Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.
5. Rustamov M. O'zbekistonning madaniy turizm salohiyati. - Toshkent, 2021.
6. World Tourism Organization (UNWTO). Ethno-tourism and cultural heritage preservation report. - Madrid, 2020.
7. Alimova N., Bekmurodov J. Turizm sotsiologiyasi va etnoturizm. - Samarqand, 2019.
8. Mahmudov A. O'zbek xalqining an'analari va qadriyatlari. - Toshkent: O'qituvchi, 2018.
9. <https://uzbektourism.uz>
10. <https://unwto.org>